

Sujuvat siirtymät -hanketyöpaja

Aika: 15.11.2016 klo 9:00-15:00

Paikka: Opetushallitus, Hakaniemenranta 6, 00530 Helsinki

Tavoite: Sujuvat siirtymät -seminaarissa 27.9. käynnistettyjen kehittämistehtävien jatkaminen teemakohtaisesti ja hyviä käytäntöjä jakamalla.

Tiivistelmä työpajassa käsitellyistä asioista ja ryhmätöiden tuloksista.

Osallistujata

Organisaatio	Hanke	Nimi
Diakonia-ammattikorkeakoulu	Opin portailla	Anu Halonen
Diakonia-ammattikorkeakoulu	Opin portailla	Pirkko Natri
Diakonia-ammattikorkeakoulu	Tsetanes naal - koulutuspoluilla	Sari Hammar
Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto	Carry on	Hilkka Huisko
Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto	Opit työssä	Sari Häkkinen
Etelä-Pohjanmaan Opisto	Suunnitelma B	Suvi Kohtala
HAMK	NOPSA	Tuomas Eerola
Helsingin Diakoniaopisto	See Me - taidot esille	Vesa Silander
Helsingin kaupunki	TAITAVA-Tulevaisuuden osaajat	Pia Kemppi
Hyrja koulutus Oy	Jatkoväylä	Anne Miettinen
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Sujuvat työnhakumarkkinat	Vuokko Joutsen
Keuda	Jatkoväylä	Tiina Rytkölä
Koulutuskeskus Sedu	Siirtymät sujuviksi (SISU)	Raija Marttala
Mikkelin ammattikorkeakoulu	Jatkoväylä	Tiia Tamlander
Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri	Tervareitti	Anna-Kaisa Puusaari
Oulun seudun ammattiopisto	Siirtymät sujuviksi (SISU)	Maarit Kopakka
Pieksämäen kaupunki	Huoltamo	Johanna Koponen
Pohjois-Karjalan KKY	Siirtymät sujuviksi (SISU)	Hanna Nuutinen
Saimaan ammattiopisto Sampo	Yksilöllisyyttä opintopoluille	Susanna Kankaanranta
Stadin ammattiopisto	TAITAVA-Tulevaisuuden osaajat	Ismo Korhonen
Stadin ammattiopisto	TAITAVA-Tulevaisuuden osaajat	Jaana Kuikka
Suomen eOppimiskeskus	Poluttamo - oma digipolku oppimiseen	Kaisa Honkonen
Turun kaupungin sivistystoimiala	AAVA - Avoin väylä ammattiin	Jaana Kilpinen
Turun kaupungin sivistystoimiala	VetoVoimaa teknologia-aloille	Anu Parantainen
Turun Yliopisto	OSATA	Nina Pietikäinen
Tyrnävän kunta	Nojat	Piritta Pietilä-Litendahl
Opetushallitus	Zoomi	Sanna Laiho
Opetushallitus	Zoomi	Kaisa Harjunpää
SAKU ry	Zoomi	Susanna Ågren
SAKU ry	Zoomi	Ville Virtanen

Avaus

Projektipäällikkö Sanna Laiho kertasi syyskuussa järjestetyn johtamisen teemaseminaarin työryhmien työskentelyn tulokset, joiden perustella työpajan ohjelma on laadittu.

Seminaarissa esiin nousseet teemat, joita koettiin tarpeelliseksi syventää työpajoissa olivat:

- Opetushenkilöstön motivointi ja valmennus uusiin toimintatapoihin
- Verkko-opintojen käytännöt ja digitaalisten apuvälineiden käyttö opetuksessa
- Siirtymät jatko-opintoihin ja työelämään
- Maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden koulutuspolut
- Läpileikkaavana teemana hankkeen ohjausryhmän ja toteuttavien organisaatioiden johdon sitouttaminen hankkeeseen ja tulosten juurruttamiseen.

Ryhmätöiden keskustelujen ja hissipuheiden tiivistelmä

Työpajan ryhmätöissä luotiin tavoitetilaja reformin toteutuksen jälkeiselle opintojen ohjaukselle erilaisissa nivel- ja siirtymävaiheissa. Tavoitteiden asettamisen jälkeen konkretisoitiin toimintatapoja ja menetelmiä, joilla tavoitetilaja on mahdollista saavuttaa.

Opiskelujen aikaiset siirtymät erilaisissa tilanteissa opiskelijoiden näkökulmasta

Ohjaus muuttuu opintojen ohjauksesta elämäntaitojen ohjaukseen, jossa opiskelija on itse aktiivisena päättäjänä ja toimijana. Opiskelijalle tarjotaan tietoja ja taitoja, joiden avulla hän voi valita itselleen polun ja tehdä sen mukaisia päätöksiä. Opettajat, opot ja tarvittavien tukipalvelujen tarjoajat ovat tukihenkilöitä. Heidän roolinsa on tarjota hyviä vaihtoehtoja, ohjata päätöksien tekemiseen ja tukea päätösten mukaista toimintaa ohjaamalla ja kannustamalla. Tulevaisuuden ohjaustyössä oppilaitokset tekevät entistä enemmän yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa ja opiskelijoiden harrastus- ja vapaaehtoistoiminta muodostavat persoonallisuuden kehittymiselle ja elämäntaitojen oppimiselle hedelmällisen oppimisympäristön, joka tukee oppilaitoksen ja työelämän tarjoamia oppimisympäristöjä. Kolmannen sektorin toimijat ovat tulevaisuudessa yhä useammin myös oppilaitosten työelämäkumppaneita.

Erilaisten opiskeluun liittyvien siirtymien sujuvuus perustuu koko henkilöstön ohjaustyöhön ja opiskelijan kokemukseen omasta kyvykkyydestä ja mahdollisuudesta vaikuttaa omien opintojensa sisältöihin ja yhteisön asioihin. Tietohallinnon järjestelmät muokataan toimintaa tukeviksi eikä päinvastoin.

Hyvällä osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen perustuvalla ohjauksella myös opiskelijat oppivat tunnistamaan entistä paremmin oppimistaan ja osaamisen kehittymistä.

Kehitysaskelen savuttamisen keskeisiä toimenpiteitä ovat opettajien koulutus ja täydennyskoulutus sekä hyvien käytäntöjen esille tuonti erilaisissa tilaisuuksissa. Tarvitaan myös mentor-opettajia ja tietohallinnon näkökulmasta sisältöjen uusia määrittelyjä.

HOS työvaltaisessa opiskelussa

Opiskelija, oppilaitos ja työpaikka sopivat opintojen aloittamisesta nonstop-periaatteella, kun se kaikille tahoille sopii. HOS tehdään digitaalisesti kolmikantaisesti. HOS:aa laadittaessa tunnustetaan ja tunnustetaan olemassa oleva osaaminen ja määritellään mitä osaamista tarvitaan. Samalla sovitaan mitä osaamista on mahdollista saavuttaa työpaikalla ja mikä osuus opiskelusta toteutetaan lähiopetuksena tai näyttöinä oppilaitoksessa. Kaikki osapuolet ovat HOS:n johdosta tietoisia omista vastuista ja velvollisuuksista.

Opettajat seuraavat opintoja ja antavat palautetta ja ohjausta lomakkeiden kautta. Opiskelija voi lähestyä opettajaa sekä verkon välityksellä että oppilaitoksessa ja työpaikoilla pidettävissä ohjaustilanteissa. Ohjaustilanteita järjestetään avoimina että tarpeen mukaan kohdennetusti pienryhmille ja yksilöille.

Kehitysaskeleen saavuttamisen keskeisiä toimenpiteitä ovat HOS:n digitaalisten lomakkeiden uudistaminen, työpaikkaohjaajien koulutukset ja oppilaitoksen ja työelämäkumppaneiden yhteistyön tiivistäminen.

Siirtyminen toisen asteen koulutuksesta jatko-opintoihin korkea-asteelle

Toisen asteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun välisen nivelvaiheen kehittämisen tärkein asia on osaamisperusteisuuden perustuva sisäänotto. Koulutusasteiden tulee olla jatkumo ja aikaisemman osaamisen tunnustaminen joustavaa. Näin sujuvoitetaan siirtymistä ja nopeutetaan opintoja.

Konkreettisia siirtymistä sujuvoittavia toimia ovat toisella asteella vapaasti valittavina opintoina suoritettavat korkea-asteen avoimet verkko-opinnot. Ne valmistavat korkea-asteen opintoihin ja niiden avulla voidaan tunnustaa ja tunnustaa osaamista korkea-asteen opintojen opiskelupaikkaa vastaanottaessa. Myös kaikki työelämän kokemus on tärkeä tunnustaa ja tunnustaa.

Keskeistä on tunnustaa ja kehittää toisen asteen ja korkea-asteen osaamisperusteisuuden jatkumoa sekä avoimia verkko-opintoja, joilla vahvistetaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia.

Siirtyminen koulutuksesta työelämään

Avoimet työpaikat ovat tulevaisuudessa entistä useammin löydettävissä verkostojen, rekrytointisivustojen ja sosiaalisen median kautta. Koulutuksen tulee vahvistaa digitaalisten palvelujen hyödyntämisen taitoja ohjaamalla opiskelijoita etsimään tietoa ja käyttämään erilaisia rekrytointi-sivustoja (esim. worker-sivusto), joilla työnantajat ilmoittavat avoimista työpaikoista. Opiskelijat voivat valmistuessaan löytää sieltä oman alansa avoimia työpaikkoja.

Kehitysaskeleiden ottamiseksi voidaan koulutuksessa hyödyntää mm:

- Työnhakuverkkokurssilla tehdään cv, jonka opiskelija vie kurssin aikana erilaisille, erityisesti oman alansa sivustoille.
- Koulutuksessa hyödynnetään TTL:n Koulutuksesta työhön ryhmävalmennusmenetelmää
- Työelämäkumppaneiden kanssa sovitaan sivustoista, joille opiskelijoita ohjataan.
- Talenttiverkosto-sivuston hyviä käytäntöjä
- Haasteena verkkopalvelujen runsas tarjonta.

Luotsaava opetus eli opettajasta ohjaajaksi.

Luotsaava opettajuus perustuu holistiseen ihmiskäsitykseen. Holistisella otteella toteutetaan uudistuvan ammatillisen koulutuksen lain tarkoitusta esitetyn toisen pykälän tarkoittamalla tavalla *(lausuntokierroksella oleva luonnos HE:ksi)*.

Luotsaavaan opettajuuteen siirryttäessä on tärkeä antaa tilaa erilaisille rooleille. Luotsaaminen vaatii opettajilta entistä monipuolisempaa pedagogiikkaa. Siksi on tärkeää toimia tiimeinä, joissa opettajat voivat toimia vertaistukena toisilleen. Kaikilla opettajilla on erilaista osaamista ja sitä jakamalla saadaan paras opetus ja ohjaus opiskelijoille. Tiimiopettajuuden, vertaistuen ja kehittäjäopettajamentoreiden hyödyntäminen edistää myös työhyvinvointia.

Oppilaitoksiin muodostuu erityisesti uusia opettajia tukeva asiantuntijamentoreiden ryhmä. Uuden opettajan sparraaja voi vaihtua, mutta vierellä on jatkuvasti kulkemassa joku tukena.

Uudistuva luotsaamiseen perustuva opettajuus ja tiimityöskentely edellyttävät myös uudenlaista ja vahvaa johtajuutta. Muutos ei tapahdu hetkessä. Sekä opettajille että ohjaajille on annettava aikaa ja tarjottava omista työyhteisöissä työnohjausta ja vertaiskehittämisen mahdollisuuksia.

Uudistuva opettajuus edellyttää tavoitteiden yhdenmukaisuutta myös opettajien koulutuksen ja täydennyskoulutuksen kanssa sekä pedagogisen johdon esimiestyötaitojen kehittämiseen panostamista.

Projektipäällikötapaamisessa käsitellyt asiat

Alkukesästä koulutuksen järjestäjiltä kerättiin otantana tietoa siirtymiin liittyvistä toimintamalleista ja -prosesseista sekä niiden toimivuudesta. Kyselyn tuloksista laadittu määrällinen ja laadullinen selvitys julkaistaan tammikuussa.

Koordinoitaville hankkeille suunnattu seurantakysely toteutettiin lokakuun aikana ja vastusten määrä oli kiitettävä. Vastauksista laaditaan hanketoimijoille koonti, josta nähdään mitä hankkeissa on syntymässä ja missä vaiheessa hankkeet ovat. Kysely toteutetaan jatkossa 2 kertaa vuodessa.

SAKU ry valmistelelee väliraporttia koordinoitavista hankkeista ja niissä syntyvistä hyvistä käytännöistä. Väliraportti julkaistaan joulukuun loppuun mennessä.

Zoomi-hankkeen toimintaa vuonna 2017

- Sujuvat siirtymät -kokonaisuudesta ollaan aloittamassa vaikuttavuusarviointia. Arviointiin liittyen myös hankkeista kerätään tietoa.
- Vaikuttavuusarvioinnin lisäksi toteutetaan läpäisyn tehostamisen jatkotyönä tehtävä tutkimus, jonka teemoihin kysyttiin ajatuksia seurantakyselyssä. Kärkiteemaksi nousi oppijan oman aktiivisuuden ja osallistumisen edistäminen koulutuspolun eri vaiheissa. Tutkimus käynnistyy kevään aikana.
- Alueellisia hankkeiden etenemistä ja reformia tukevia koulutuksia kevään aikana 4 ja syksyn aikana myös 4. Tarkempi aikataulu varmistuu lähiviikkoina.
- Alueellisiin koulutuksiin pyritään kytkemään vertaisarvioinnin paja, jossa esitellään ja arvioidaan hankkeiden tuloksia. Arviointi on tarkoitus toteuttaa koordinoitavien hankkeiden seurantakyselyssä nostamia kolmea päätulosta koskien. Arjen arkki -arviointimalli löytyy menetelmäpankista avainsanalla arviointi.
- Projektipäälliköiden tapaamisia yhdistetään jatkossakin erilaisiin laajempiin seminaareihin ja koulutuksiin. Seuraava tapaaminen on 7.2. Zoomin levittämisseminaarin yhteydessä ja toukokuun laivaseminaariin 3.-5.5. on suunnitteilla oma työpaja projektipäälliköille. Kevään aikana on tarkoitus pilotoida verkkotapaamisia virtuaalihakvilana, johon voi liittyä oman tarpeen mukaan ja jakaa ajatuksia.

Zoomin keskeiset verkkosivut

- Zoomi -OPH:n sivuilla
<http://oph.fi/kehittamishankkeet/zoomi>
- Arjen arkki -menetelmäpankki
<http://arjenarkki.fi/menetelmapankki>